

kalendárium

Mark Rothko: *Cím nélkül*, 1970
National Gallery of Art, Washington D. C.

MARK ROTHKO • KUNSTHISTORISCHES MUSEUM, BÉCS • június 30-ig • Mark Rothko (1903–1970) a 20. század egyik legjelentősebb művésze volt, ez az első életmű-kiállítása Ausztriában. Az anyag az 1930-as évek figuratív műveivel indul, s a negyvenes évek átmeneti időszakán át az ötvenes–hatvanas évek érett alkotásaival zárul. A művész gyermekei, Kate és Christopher kezdettől részt vettek az előkészületekben, ők maguk is jó néhány művet kölcsönöztek a családi kollekciónak, de más intézményekből is – National Gallery of Art, Washington, D. C., Fondation Beyeler, Jewish Museum, New York, Kunstmuseum Bern és Kunstmuseum Basel – is érkeztek fontos alkotások. A még a cári birodalomban született Rothko (eredeti nevén Markus Rotkovich) 1913-ban érkezett bevándorlóként Amerikába, Portlandban élt családjával. A Yale Egyetemre vették fel ösztöndíjasként, amelyet egy év után, 1922-ben nem hosszabbítottak meg, így dolgozni kényszerült tanulmányai folytatásához. Az egyetemet elitistának és rasszistának tartotta, ott is hagyta hamarosan. New Yorkban a Parsons School of Designban Arshile Gorky tanítványa volt. Az itt kialakult művészi körben alkotott, itt volt az első önálló kiállítása is. Ez csak a kezdet volt, innentől még hosszú út vezetett a sikerig és a világhírig. Gazdag életművének minden periódusát jelentős művek képviselik a bécsi kiállításban.

MÉRTANKAPSZULA. AZ EURÓPAI KONSTRUKTIVIZMUS BÉKÉSCSABAI NAGYMESTEREI: BOHUS – FAJÓ – LUKOVICZKY – MENGYÁN • MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM, BÉKÉSCSABA • május 5-ig • Január 22-én, a magyar kultúra napján nyílt meg az „Ami csabai...” múzeumi sorozat keretében a tárlat a Munkácsy Mihály Múzeumban. Több okból is fontos ez a kiállítás: részben kárpótolja a látogatókat az állandó kiállítások átalakítás miatti zárva tartásáért, másrészt végre lehetőséget nyújt a városhoz kötődő jelentős kortárs művészek alkotásainak bemutatására, akiknek mindegyike önállóan is a 20–21. századi magyar képzőművészet kiemelkedő alakja.

A KÖZTES LÉT TÚLOLDALÁN. HAJAS TIBOR MŰVÉSZETE ÉS A TIBETI MISZTÉRIUMOK • HOPP FERENC ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM • április 14-ig • A kiállítás az idén centenáriumát ünneplő Hopp Múzeum különleges vállalkozásainak sorába illeszkedik: az ázsiai kultúráknak a 19–20. századi itthoni alkotókra gyakorolt hatását vizsgálja. A fiatalon, tragikus körülmények között elhunyt költő és képzőművész, Hajas Tibor (1946–1980) utolsó alkotói periódusának olyan műveivel ismerkedhetnek most meg a látogatók,

amelyek esetében a tibeti buddhizmus vonatkozásai meghatározók voltak. A sok száz évnyi és több ezer kilométernyi távolságban élő szereplőket két tibeti misztérium köti össze: a tummo, vagyis a belső hő fejlesztésének gyakorlata, amely a 11–12. században élt tibeti költő és jógin, Milarepa nevéhez is kötődik, illetve a testhez és az egohoz való ragaszkodás „elváágása”, tibeti nevén a csö. Hajas közvetlenül nem került kapcsolatba a tibeti buddhizmussal, a kiállításon bemutatott alkotásainak szellemi hátteréül a Hamvas Béla által fordított és értelmezett *Tibeti misztériumok* című, 1944-ben megjelent könyv szolgált. Az eredmény Hajasnak Vető Jánossal együtt készített *Tumo* című fotósorozata, valamint a *Chöd* című performance és filmterv dokumentációs fotói, melyeknek egyes részletei most először kerülnek a közönség elé.

AZ AVAR KOR – MADÁRTÁVLABÓL • **KECSKEMÉTI KATONA JÓZSEF MÚZEUM** • április 28-ig • Mintegy három évszázad kincseit láthatja a közönség. Van olyan leletegyüttes, amely a 19. században került a Magyar Nemzeti Múzeumba, de láthatók olyanok is, amelyeket már a 21. században tártak fel a régészek. A bemutatott tárgyakat már közzétették ugyan különféle publikációkban, de többségüket a korábbi, szolnoki kiállításig nem láthatta a közönség. A Damjanich János Múzeum anyagát bemutató tárlat különlegessége egy kettős sír, a korszak ritka temetkezési formájának emléke.

A MINTA PARANCSOL – A TEXTILBE KÖTÖTT GYÁSZ • **KEGYELETI MÚZEUM** • tavaszig • A Nemzeti Örökség Intézete által működtetett Kegyeleti Múzeumban 2018. december 5-én nyílt időszaki tárlat az intézmény világviszonylatban is különleges néprajzi gyűjteményének legérdekesebb textiltárgyait mutatja be. A gyászhoz és a temetéshez kötődő szokások könnyítettek, elviselhetőbbé tették azt, a szőtt, varrott, hímzett textilek generációról generációra hagyományozódtak, csakúgy, mint a kapcsolódó rituálék. Ugyanekkor nyílt ugyanitt *Recsk* címmel egy másik időszaki kiállítás, amelyet az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárával és a Nemzeti Örökség Intézettel közösen rendeztek meg. Mellettük megtekinthető még a 2018. évi Múzeumok Éjszakájára megnyílt új, immár az intézmény történetében második állandó kiállítás, *Ég és föld között – a búcsútól az emlékezetig* címmel. A 19–20. század fordulója Budapesten legnagyobb tömegeket megmozgató eseményeinek, a „pompatemetéseknek” világát ismerheti meg a közönség. A polgári gyászvisélet, a sajátos használati tárgyak, az első temetkezési vállalatok története mind olyan érdekességek, amelyek miatt érdemes felkeresni ezt a különleges múzeumot.

RUDOLF VON ALT UND SEINE ZEIT. AQUARELLE AUS DEN FÜRSTLICHEN SAMMLUNGEN LIECHTENSTEIN • **ALBERTINA, BÉCS** • június 10-ig • A Lichtenstein hercegi ház három évszázados fennállását több évfordulós kiállítással ünneplik Bécsben. Az egyik a kiváló bécsi akvarellista életművét állítja középpontba a hercegi gyűjtemény

Rudolf von Alt: A Mátyás-templom Budán, 1845 k.

száz legszebb vízfestményének bemutatásával. Az 1812-ben született, és 1905-ben meghalt művészt Bécs városa portréfestőjének is nevezhetjük, hiszen hosszú élete során a császárváros minden fontos részletéről, épületéről, létesítményéről készített vízfestményt. Akadémiai tanulmányait megelőzően litográfus apjától sajátította el a mesterségbeli fogásokat, utazásai során pedig a tájkép és a városlátkép (veduta) szeretetét. A korszak akvarellistái számára mintaként szolgált, de sikereit egyetlen kortárs sem tudta felülmúlni. 1889-ben nemesi rangot kapott. A válogatás középpontjában az ő művei állnak, de a 19. század kezdetétől a végéig számos kortársának alkotásai érzékeltetik a műfaj változásait a századelő biedermeier polgári világtól a századvég útkereséséig.

ELIZABETHAN TREASURES: MINIATURES BY HILLIARD AND OLIVER • NATIONAL PORTRAIT GALLERY, LONDON • május 19-ig • A Portrait Gallery bemutatója harmincöt év után az első jelentős kiállítása a gyűjtemény Tudor- és Jakab-kori miniatűrjeinek. Nemcsak a National Portrait Gallery, hanem más köz- és magángyűjtemények fő műveit gyűjtötte össze a tárlat. A korszak legkiválóbb művészei, Nicholas Hilliard (1547?-1619) és Isaac Oliver (1565 körül-1617) mellett például az eretnekség miatt Antwerpenből száműzött, 1549-ben Londonban letelepedett flamand Hans Eworth (Ewouts) is szerepel a kiállításon. A miniatűrfestészet Angliában a legtöbbször becsült, legmagasabbra értékelt művészeti műfaj volt a 16-17. században. Ennek megfelelően művelői nemzetközi hírnévnek örvendtek, Michelangelóval vagy Raffaellóval azonos rangúnak és értékűnek tartották őket. A korszak társadalmát, vizuális kultúráját, szokásait, viseletét, értékrendjét tükrözik képeik, közöttük nemcsak uralkodók (I. Erzsébet, I. Jakab és felesége, Anna, valamint gyermekeik), hanem más hírességek, mint Sir Walter Raleigh, Sir Francis Drake portréi is megtalálhatók. A képmások mellett allegorikus kompozíciók is láthatók, közülük az egyik legérdekesebb Eworth I. Erzsébetet Juno, Athéné és Vénusz társaságában ábrázoló 1569-ben készült képe, amelynek utalásai alapján feltételezhető, hogy megrendelésének célja a királynő házasság felé térése volt.

RUBENS BIS MAKART: DIE FÜRSTLICHEN SAMMLUNGEN LICHTENSTEIN • ALBERTINA, BÉCS • június 10-ig • 1719. január 23-án VI. Károly császár Schellenbergből és Vaduzból létrehozta a Lichtensteini Hercegséget, így a dinasztia képviselői birodalmi hercegek lettek. Az első közülük Anton Florian von Lichtenstein volt. Ezt a három évszázaddal ezelőtti eseményt ünnepli az Albertina másik fontos kiállítása. A hercegi család székhelye 1938-ig Bécs városában volt. Itt őrizték gyűjteményüket, amely az idők során világhírűvé vált. Időközben be is mutattak különféle válogatásokat a világ jelentősebb múzeumaiban, sajátos módon azonban éppen Bécsben, ahol bár 2004-ben megnyílt a Gartenpalais Lichtenstein kiállítása, majd 2013-ban a Stadtpalais a 19. századi anyaggal, nem volt látható a gyűjtemény teljes gazdagságában, még kevésbé az elmúlt másfél évtized új szerzeményeivel együtt. Ez válik

most lehetségessé az Albertina kiállításának válogatása révén, ahol a remekművek mellett olyan új szerzeményekkel is találkozhatnak a látogatók, mint például Marcus Aurelius bronz mellszobra.

100 ÉV HATÁR III: 1946–2018. ÉLET A HATÁRON • LANDESMUSEUM JOANNEUM TÖRTÉNETI MŰZEUM, GRAZ • május 19-ig • A kiállítás anyagát magángyűjteményekből és regionális közgyűjteményekből származó fénykép, dokumentum, hang-, és videóanyag jelenti. A három tárlatból álló sorozat első és második része Alsó-Stájerország első világháborút követő elcsatolásával, annak társadalmi, kulturális és gazdasági következményeivel foglalkozik, egy olyan határterülettel, amely mindmáig az maradt. A harmadik rész időben a legközelebbi, a második világháború utáni helyzetet a témája, pontosabban az, milyen volt ekkor az élet a határon, valamint milyen lett, egészen napjainkig. Mi történt a vasfüggöny lebontása után, hogyan vívta ki Szlovénia, amelynek Alsó-Stájerország része lett, a függetlenségét, hogyan lett az Európai Unió tagja. Hogyan vált csupán névlegessé a határ, és milyen volt, amikor időlegesen visszatértek a korábbi állapotok 2015–2016-ban. A két kulcsfontosságú átke-lőpont, Bad Radkersburg és Spielfeld a „főszereplők” a menekültek útvonalának vonatkozásában, amely szintén fontos témája a kiállításnak.

A DESIGNER OF DREAMS: CHRISTIAN DIOR • VICTORIA AND ALBERT MUSEUM, LONDON • július 14-ig • 1947-től napjainkig követi nyomon a kiállítás a világhírű divatház tevékenységét, valamint annak hatását a divat történetére, és természetesen Angliához fűződő kapcsolatát. A több mint ötszáz tárgyat bemutató tárlat egyik ikonikus eleme a Margit hercegnő, Erzsébet királynő húga 21. születésnapjára (az akkori nagykorúság ideje) ünnepségére tervezett bálruha 1951-ből. Ezt viselte a hercegnő Cecil Beaton hivatalos portréfotóján. Margit maga a legkedvesebb ruhájának nevezte a nagyszerű ruhakölteményt, ami nem kis dolog, tekintve, hogy hatalmas és különleges ruhatárral rendelkezett. Az öltözékek mellett kiegészítők – cipők, táskák, sálak, övek, ékszerek –, kozmetikai cikkek – rúzsok, parfümök – is láthatók. A Christian Dior 1957-es halála óta eltelt évtizedekben hat művészeti vezető irányította a divatház tevékenységét. Az 1946-ban alapított Dior ház következő évi első bemutatójának ruháira alkalmazta a „New Look” kifejezést a *Harper’s Bazaar* magazin akkori főszerkesztője, Carmel Snow. A „New Look” forradalmasította a női divatot, és visszaadta Párizsnak a divat fővárosa rangját. Minden, ami a kiállításon látható, „haute couture”, vagyis kézi munkával készült, próbák során kialakított, exkluzív darab.

FRIDA KAHLO: APPEARANCES CAN BE DECEIVING • BROOKLYN MUSEUM, NEW YORK • május 12-ig • Frida Kahlo egyéni, sajátos és különleges, első pillantásra azonosítható stílusa önazonosságának szerves része volt. Kahlo önmagát nemzetisége, mozgáskorlátozottsága, politikai elkötelezettsége által határozta meg, ezek minden művében megnyilvánultak.

A mostani Brooklyn Museum-beli kiállítás az elmúlt évtized legnagyobb Egyesült Államok-beli bemutatója, és elsőként tárja az amerikai közönség elé öltözékeit, személyes tárgyait, amelyeket 2004 után fedeztek fel és leltároztak, miután Kahlo 1954-es halálát követően elárva tartották őket. Mellettük jelentős festményeit, rajzait láthatja a közönség, valamint a híres 20. századi mexikói kollekció, a Jacques és Natasha Gelman Gyűjtemény fotográfiáit, archív filmeket, tárgyakat, dokumentumokat. A Brooklyn Múzeum mindehhez saját jelentős és gazdag közép-amerikai anyagából válogattak a kiállítás rendezői olyan műveket, amelyek gyűjtésével Frida Kahlo és férje, Diego Rivera foglalkozott. Kahlo személyes tárgyaihoz is kapcsolódik ez az anyag; viselete, kortárs és prekoloniális ékszerei, valamint néhány darab a számos kézzel festett fűzője és protézisei közül, amelyeket a Casa Azul, Kahlo és Rivera mexikóvárosi otthona őriz, és amelyeket először csak halála után tizenöt évvel lehetett bemutatni. A kiállítás tárgyai révén érthetővé válik, hogyan alakította ki Kahlo a személyes imázsát, amely szándéka szerint tükrözte kulturális örökségét, politikai nézeteit és mozgáskorlátozottságát. A kiállítás alapját a V & A londoni tárlatának anyaga szolgáltatja, a kurátorok közreműködtek a Brooklyn Museum tárlatának rendezésében is, amelynek megvalósulását a Banco de México, a Diego Rivera és Frida Kahlo Múzeum Alapítvány és a Vergel Foundation támogatta.

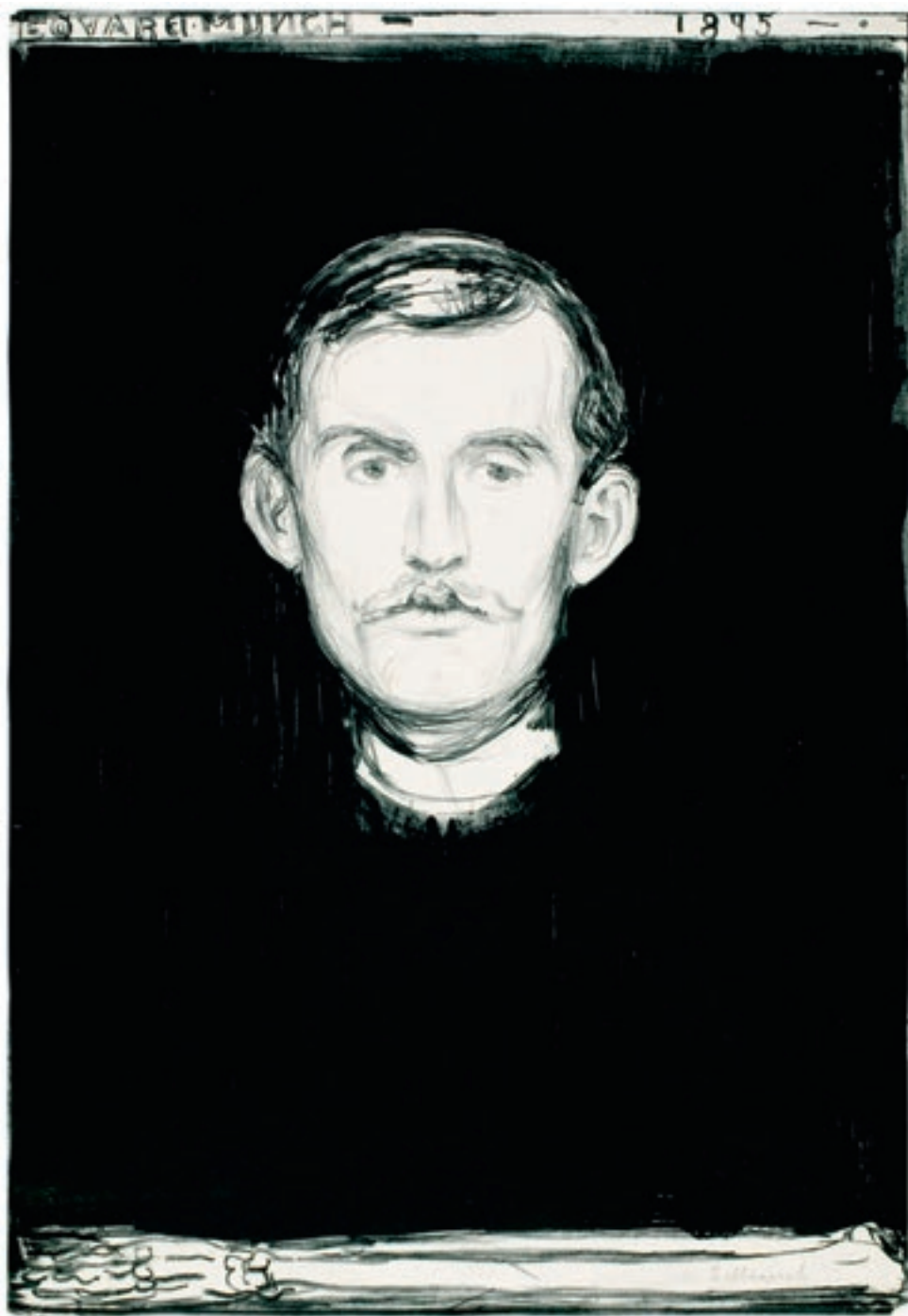
CSEH-SZLOVÁK/SZLOVÁK-CSEH • NEMZETI MÚZEUM, PRÁGA • június 30-ig •

A két nemzeti múzeum, a szlovák és a cseh közös munkája a projekt, a csehszlovák állam születésének századik évfordulójára készült a kiállítás, amelyet elsőként a pozsonyi várban mutattak be 2018 áprilisától, és most a cseh Nemzeti Múzeum történeti épületének a 2011-ben elkezdődött rekonstrukciója óta történt első részleges megnyitása révén Prágában is látható. A tárlat bemutatja, hogy a kezdetben kivitelezhetetlennek tartott terv ellenére Csehszlovákia létrejötté hogyan vált valósággá, hogyan éltek együtt csehek és szlovákok a közös államalakulatban, mi egyesítette és mi osztotta meg a két népet. A 20. század drámai eseményeit egy-egy emberi sorson keresztül láttatják a rendezők, ehhez ezerkétszáz tárgyat, hang- és képanyagot, valamint interaktív elemeket használtak fel. A kiállítás bemutatja, milyen volt az élet Csehszlovákiában, milyen értékeket tartott fontosnak a társadalom, és ezekből mi érvényes ma is. A tárlat különlegessége néhány egyedülálló dokumentum eredeti formájában történő bemutatása, mint például a pittsburghi egyezmény, a müncheni egyezmény, a béketárgyalások ratifikálása, valamint az Emil Hácha és Hitler által aláírt, Szlovákia elszakadásáról döntő nyilatkozat. A projekt része a témához kapcsolódó előadásorozat is, valamint komplex múzeumpedagógiai program.

EDVARD MUCH: LOVE AND ANGST • BRITISH MUSEUM, LONDON • július 21-ig •

A tárlat ismertetését a múzeum honlapja egy Munch-idézettel vezeti be: „Nem akarunk szép képeket a nappalik falára. Olyan művészetet akarunk, amely lenyűgöz és magával ragad. A szívünk legmélyéből fakadó művészetet.” A művész grafikáinak 45 év után a legteljesebb

Edvard Munch: Önarckép, 1895
Museum of Modern Art, New York

bemutatójával igyekszik a kiállítás felelni arra a kérdésre, ki is valójában Edvard Munch. A sikoly generációkra gyakorolt hatástörténete az egyik válasz erre, az a tény, hogy ez a grafika nem kíván magyarázatot, az emberi szorongás egyetemes szimbólumává vált. Ugyanakkor a művész válasza saját sorsára, neveltetésére, fiatalkori művészi tapasztalataira, arra a mélységesen konzervatív közege, ahonnan menekülni akart. A szülőváros, Oslo (akkoriban Kristiania), Berlin, majd Párizs volt a színhelye személyes és politikai függetlensége kivívásának. Elutasította szigorú lutheránus neveltetését, szemben annak eszméivel egy sokkal inkább konvenciómentes életet akart élni. Ezért utazott Európa-szerte, ezért élt olyan életet, amely jól tükrözte az élmények iránti éhségét. Nem csak témái voltak szokatlanok, megvalósításuk módját és technikáját tekintve is újító volt. A kiállítás az oslói Munch Museummal együttműködésben valósult meg.

LES NABIS ET LE DÉCOR – BONNARD, VUILLARD, MAURICE DENIS... • **MUSÉE DE LUXEMBOURG** • június 30-ig • Jóllehet a Nabis csoport és festőinek életműve közkedvelt és jól ismert, iparművészeti alkotásaikból ez az első kiállítás. Plakátok, könyvillusztrációk, textilek, bútorok jelenítik meg a tárlaton a csoport művészeinek dekoratív stílusát. Sokféle hatás fedezhető fel ezeken az alkotásokon – az impresszionizmus, a szimbolizmus, a szecesszió legfőképpen –, sikerült azonban ezeknek elemeit egy sajátos, csak rájuk jellemző stílussá formálni, amely jelentős hatást gyakorolt a Vadak, az expresszionizmus, sőt a kubizmus művészetére.

GÉNÉRATION EN RÉVOLUTION • **MUSÉE COGNACQ-JAY, PARIS** • július 14-ig • A forradalmi nemzedék rajzaiból válogatott tárlat az 1770 és 1815 között időszakban aktív művészeknek a Musée Fabre de Montpellier gyűjteményében őrzött alkotásait mutatja be. A nyolcvan mű szerzői között találhatjuk Girodet, Prud'hon, Gérard, Fabre nevét, nem említve olyan nagyságokat, mint például Jacques Louis David. A „nagy idők” tanúi rajzaikon nemcsak a korszak jeleseinek portréit örökítették meg, az eseményekről is igyekeztek beszámolni, és a gyors, drámai változások miatt az esetek többségében a rajz műfaja volt a legalkalmasabb azok megjelenítésére.

BIOGRAFIEN DER BILDER. PROVENIENZEN IM MUSEUM BERGGRUEN. PICASSO – KLEE – BRAQUE – MATISSE • **MUSEUM BERGGRUEN, BERLIN** • május 5-ig • A berlini Nationalgalerie és a Zentralarchiv egy hároméves provenienciakutatási projekt eredményeit tárja a közönség elé a Berggruen Museumban, Pablo Picasso, Paul Klee, Henri Matisse és Georges Braque műveinek eddig nem ismert történetét. Hogyan válik egy műalkotás népszerűvé? Kik birtokolták? Milyen körülmények között cserélt tulajdonost? A kiállítás egységei foglalkoznak a műkereskedőkkel és gyűjtőkkel, a franciaországi náci műkincslopásokkal, a provenienciakutatással, Daniel-Henry Kahnweiler, Raphaël Denis egy külön szekciót jelentenek, amint Picasso környezete, Picasso és Paul Klee amerikai recepciója is.

A záró egységben pedig afrikai művek láthatók. A látogató megtudhatja, mennyire fontos a képek hátoldalát is megvizsgálni, mennyi fontos információt rejthetnek a származásuk vonatkozásában. Minden megvizsgált mű teljes provenienciájának dokumentációja megtalálható a katalógusban. Az ily módon teljességükben feltárt művekhez egy-egy kortárs installáció kapcsolódik. Picasso 1921-es *Ülő aktja* mellé is kerül egy kortárs installáció, reflektálva arra. Az eredeti mű, a dokumentációja és a reflexió együtt egy új értelmezés lehetőségét adja. 2015 és 2018 között 135 olyan, 1945 előtti műalkotás eredetkutatása történt meg, amelyeket korábban Heinz Berggruen magángyűjteményében őriztek, s amelyek jelenleg a Stiftung Preussischer Kulturbesitz tulajdonában vannak. A kutatás célja a nácik által ellopott, egykor zsidó tulajdonban lévő művek azonosítása, történetük feltárása volt. Heinz Berggruen nem 1945 előtt vásárolta a műveket – a legkorábbi dokumentálható szerzés ideje 1954, a legkésőbbi 2000-ben történt. A 135 műtárgy közül százat már azt követően szerzett Berggruen, hogy 1980-ban bezárta a galériáját. Négy Picasso-mű esetében derült ki a kutatások során, hogy azokat francia birtokosaiktól a nácik vették el, a háború után azonban visszakerültek eredeti tulajdonosaikhoz, és később kerültek csak a Berggruen-gyűjteménybe. Az egyes művek konkrét provenienciakutatása mellett a projekt feltárta a nácik franciaországi műkinclópusait, a műtárgypiac szerkezeti változásait, a magángyűjtemények jellegzetességeit. A katalógus teljességében foglalja össze a projekt kutatási eredményeit, tanulmányokkal és rengeteg fényképpel. A washingtoni megállapodás óta eltelt időben a múzeumok nagyobb figyelmet szenteltek azoknak a műtárgyaiknak, amelyek feltételezhetően náci műkinclóablás részesei lehettek, és nagyobb felelősséggel foglalkoztak ezekkel. A Stiftung Preussischer Kulturbesitz kutatásai nagyszámú eset felderítésével járultak hozzá ahhoz, hogy több száz műtárgy, több ezer könyv visszakerülhetett jogos tulajdonosához.

DAS EXOTISCHE LAND. STEFAN MOSES FOTÓRIPORTJAI • DEUTSCHES HISTORISCHES MUSEUM, BERLIN • május 12-ig • Stefan Moses (1928–2018) a Német Szövetségi Köztársaság egyik legjelentősebb fotósa volt. A hatvanas évektől ő volt portréfotózás legjobbja hazájában. Nem csak portréi híresek, az ötvenes–hatvanas években beutazta az akkori Nyugat-Németországot, Európát, a tengerentúlt, és a *Stern* magazin számára kezdett fotózni, a hetilaptól kapta a megbízásokat a fotóriportokra, amelyekből a kiállítás is válogatott. Nem csupán otthon dolgozott, a legváltozatosabb helyekre küldték Izraeltől Chiléig. Jellegzetes sorozatai társadalmi érzékenységről tanúskodnak. Stílusa jól felismerhető és azonosítható. A címben jelzett egzotikus ország maga Németország, amely a háború szörnyűségei után, az újjáépítés és a gazdasági csoda világában megkísérli újra meghatározni önmagát. Az ország és polgárai voltak Moses legfontosabb témái egész életében. Ahogy ő maga megfogalmazta, számára Németország épp annyira egzotikus volt, mint Afganisztán vagy Paraguay, tele ismeretlen területekkel. A kiállítás a teljes életművet bemutatja, a korai fényképektől a fotóriportokig, a „kép-esszéig”, de híres portréiból is kap válogatást a közönség.

